Նօ. 4686 — 1881 ՅՈՒԼԻՍ 4 ՃՈՒՄԱ ԷՐԹԷՍԻ 22 ԻՆՃԻ ՍԷՆԷ ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՅՈՒԼԻՍ 16 ՃՈՒՄԱ ԷՐԹԷՍԻ — Նօ. 4686

ՖԻԱԹԼԱՐ
Իսթանպօլ իչին
Պիր սէնէ մէճմուէսի 7
Ալթը այ " 4
Իւչ " " 2
Պիր նիւսխէ 20 փարա։
Թաշրալար իչին
Պիր սէնէ, մէճմուէսի 10
Ալթը այ " 5
Բօսթա իւճրէթի պիզէ այիտ տիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻՒՆԱՏԻՒ ԷՐՃԻԵԱՍ

ԻԼԱՆԼԱՐ
Պիրինճի սէֆա իչին սաթըրը 3 ղշ.
Իքինճի " " " 2 ղշ.
Իւչիւնճիւ " " " 1 ղշ.
Իլան սըրասընա գօնուլմաճաք իլանաթ ու իւթարաթըն սաթըրը 5 ղշ.
Մէքթուպլար Կ. Թ. Փանոսեան Էֆէնտիյէ եազըլըը
Իսթանպօլտա, Գալաթատա Բէնքչէնպին-պազարընտա Իւրօ խանընտա Ն. 41։

20 ՓԱՐԱ. ١٢٩٧ ԹԷՄՄՈՒԶ ٤ ١٢٩٨ ՇԱՊԱՆ ١٩ 20 ՓԱՐԱ.

ՄԻՒԹԷՆԷՎՎԻՅԷ

Թիֆլիստէ տէվլէթի Ալիյէ չէհպէնտէրլի օլան Ֆէյզի էֆէնտի, էվվէլքի կիւն լիմանըմըզա վարըտ օլան Թրապիզօն վափօրույլա Տէրսաատէթէ կէլմիշ տիր։

—

Բրէնս Լէյտշթայն քէնտինէ մախսուս օլան Արթա նամ վափօր իլէ, էվվէլքի կիւն Վօլօստա միւթէվէճճիհէն Տէրսաատէթտէն հարէքէթ էյլէմիշ տիր։

—

Սագըզ խանէ մէրքէզ գօմիւթէսի րէյիսի Մսիօր Թրօյթլըր խանէ թէվզի իթմէք իւզրէ, էվվէլքի կիւն Սագըզա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիշ տիր։

—

Թարապլուսը Շամտան Շամա գատար պիր աէմիր եօլ խաթթը ինշասը իչին իմթիազ թալէպ իթմիշ օլան Մ. Մագտօնյանըն իմթիազըընըն, Նաֆիա գօմիսիօնու թարաֆընտան գապուլ օլունտուղու իշիտիլմիշ տիր։

—

Իզմիր չըմէնտօֆէր խաթթընըն, Աստարապըընա գատար ուզատըլմասը իչին, Նաֆիա գօմիսիօնու թարաֆընտան պիր րափօրթօ թանզիմ օլունտուղու աէօյլէնիյօր։

—

Իթթիհատ բօսթասը թարիֆէսինին թատիլի մէսէլէսի հէնուզ հալլ օլունմամիշ տիր։ Մէզքիւր բօսթանըն չիմտի Զվիցերիանըն Պէրն չէհրինտէ պուլունան իտարէի ումումիէսի, մէմալիքի Շահանէ իչին մաայէն օլան թարիֆէնին գապուլ օլունմասընը իսրար իտիեօր իմիշ։

—

Լէվանթ Հէրալտ ղազէթասընըն, էվվէլքի կիւն ալտըղը թէլէկրաֆնամէտան անլաշըլտըղընա պէնաէն իտէրէք խապէր վիրտիկինէ կէօրէ, Եանեատան բէք գիտտաէ ուզագ օլմաեան պիր մահալլտէ աշար վիրկիսի թահսիլինէ մէշղուլ օլան էէթմիշ գատար ժանտարմա նէֆէրլէրի իւզէրինէ, Ռում, Արնավուտ վէ Պուլկարլարտան միւրէքքէպ իւքի էշգըեա ֆըրգասը հիւճում իտէրէք, քեաֆֆէսինի գըլըճտան կէչիրիպ, պատէհու տաղա ֆիրար իթմիշլէր տիր։

—

Շէյխ Իւլ Իսլամլըղըն պիր գաչ կիւնէ գատար Տէրսաատէթէ կէլմէսինէ պէքլէնիլտիկինի Վագըթ եազըեօր։

—

Պուլկարիսթան բրէնսի Ալէքսանտրըն, Սօֆիատա կիթմէք իւզրէ, էվվէլսի կիւն Զիչթօվատան հարէքէթ իթմիշ օլտուղու, թէլէկրաֆ խապէրլէրինտէն տիր։

—

Մալիէ Նազըրը հազրէթլէրինին իւչ եաշընտաքի մախտումլէրինին հավուզա տիւշէրէք թէլէֆ օլտուղունու, Թէրճէմանը Հագիգաթտան ալըրագ, աչընըքի նիւսխէմիզտէ եազմըշ իսէք տէ, Վագըթ ղազէթասը պունու թաահիհէն տիւէօրքի, հազրէթի նազըր հալ, բունտան աէթիզ էվվէլ էֆէնտի հազրէթլէրինին իւչ աէնէլիք եաշընտաքի թօրունլարընը, պունտան չէնտ կիւն մուգատտէմ պաղչէտէ հավուզ քէնարընտա օյնամագտա իքէն, գաբոլունուն չալընմասը իւզէրինէ, խանընտա պուլունան այվապըն գաբու...

խու աչմաեա կիտմիշ, վէ չօճուղուն տա, հավուզա տուշէն էթմէկինի չըգարմաեա չալըշըրը հալտէ, հավուզա տիւշիւպ, պօղ կէլտիկինէ գատար թէրքի հայաթ իթմէսի հալը էսէֆ իշթիմալինտէն իպարէթ տիր։

—

Գօրէսբօնտանս բօլիթիգ ղազէթասընըն պէեանընա կէօրէ, տէվլէթի Ալիյէ, Պէլճիգա, Սէրպիա, վէ Մըթրօվիչա տէմիր եօլ խաթթլարընըն իւսսալու պիրլէշմէսինէ մուվաֆագաթ իթմիշ օլտուղունտան, Վիէննատա տէվլէթի Ալիյէ աէֆիրի տէմիր եօլ գօնֆէրանսընտա հազըր պուլունմագտա իմիշ։

Պուլկարիստան խարիճիէսինին տահալի Բիրօթ վէ Պէլօվա խաթթլարընըն պիրլէշմէսինէ մուխալիֆէթ կէօսթէրմէքթէ իտի զաննօլունուեօր։ Մըթրօվիչատա օլտուղու կիպի, Իւսկիւպտէ տախի իւթիջքեամար ինշա օլունաճագ իմիշ։

—

Մէքթէպի Սուլթանի թալէպէսինին թէվզիի միւքեաֆաթ րէսմի, տիւնքի կիւն սաաթ ալթը րաատէլէրինտէ, մէքթէպի մէզքիւր տալէրինտէ տավէթլիյէր միւվաճէհէսինտէ, լազըմ կէլէն իւզրէ իճրա օլունմուշ, վէ վագը օլան իմթիհանտա, միւտաէթի թահսիլիէլէրինի իքմալ իլէ, ուլում վէ ֆիւնուն շահատէթնամէսինի ալմըշ օլան չակիրտան միեանընտա, Հայլտտան, Գէօրգ Ասատուրեան վէ Պաղտասար Նէվրուզեան պուլունուպ, միւտաէթի թահսիլիէլէրինի իքմալ իլէ, եալընըզ թահսինէ ալմըշ օլան չակիրտան իչինտէ տախի, Արթին Պօյաճեան էֆէնտիլէր պուլունմուշ տուր։

—

Թրիէսթէ բօսթասըյլա տիւն տապան վիրուտ իտէն Աթինա ղազէթալարընտա, Արթանըն թէսլիմինէ տայիր աէխատէքի թաֆսիլաթ կէօրիւլմիշ տիր։

Թէքմիլ չէհրին էհալիսի, թախմինա 8,000 քիշի օլուպ, վէ էքսէրիսի ամէլէ օլտուղունտան, վէ էօնլէրինտէ, ռուհանի էլպիսէլէրինի կիյմիշ, վէ բաբասլար վէ էվէօրա գօմիսիօնու ազալարը այլա իհաթա իտիլմիշ օլարագ, մէթրօբօլիտ աէրֆինտօտօս պուլունտուղու հալտէ, Եունան ասաքիրինին իսթիգպալինէ կիթմիշլէր տիր։

Ինկիլիզ միւրախխասը ժէնէրալ Համլէյ, քէնտիսինէ թէշէքքիւր էտէրէկ կէլմէքտէ օլան էհալի թարաֆընտան օլ տէրէճէ սըգըշըլմըշ տըր քի, կիւճ իլէ գըմըլտանմաղա մուվաֆֆագ օլապիլմիշ տիր։ Ժէնէրալը միւմայիլէյհ, պաշը աչըգ, վէ գոլտա հէյէճան իչինտէ օլտուղու հալտէ, Եունան ասաքիրինին էօնիւնտէն կէչէրէք օլան Սաբունճաքի վէ Սուլօ նամ ժէնէրալլարը իսթիգպալ իթմէք իւզրէ, գալապալըղ իչինտէն կէչմիշ, վէ էօյլէտէն աէօնրա սաաթ սօնրա, ասաքիրի Եունանիյէ Արթա չէհրի էօնիւնէ վարըլ օլմուշլար տըր։ Սէրբիօգօսօ խաչը ժէնէրալլարա թագտիմ իլէ, անլէր տէ էօրմիւշլէր, վէ չէհրի էմինի պիր նութգ իրատ իթմիշ օլտուղու, Իւնհօլանտար տա գալտըրըլտըղըն վէ ասաքիրէ մուգատտէս տաէտէ պուլունմուշլար տըր։ Սօնրա 4 թապուր բիատէ, պիր թապուր միւհէնտիս,

վէ պիր պաթարեա թօբճու, վէ արգատան տախի պիր գաչ պէօլիւք սիւարի ասաքիրի չէհրէ կիրմիշլէր տիր, վէ կիւնճիւ թապուր իչ գալէյի իշղալ իթմիշ տիր։ Ագշամ չէհիր գանտիլլէր իլէ տօնատըլմըշ տըր։

—

Լէվանթ Հէրալտ ղազէթասընըն Իզմիրտէն ալտըղը օլան պիր խուսուսի մէքթուպ մէալինէ իւթինատէն վէրտիկի մալումաթա կէօրէ, Ինկիլթէրա խարիճիէ նազըրը լօրտ Կրանվիլ, չէհրի մէզքիւրտէքի Ինկիլիզ գօնսօլօսու վասըթասըյլա, կէրէք Իզմիրտէ վէ կէրէք Այտըն վիլայէթինին սայիր ճիհէթլէրինտէ միւթէմէքքին Ինկիլիզլէրէ խիթապէն պիր թահրիրաթը ումումիյէ կէօնտէրմիշ տիր։ Իշպու թահրիրաթը ումումիյէտէ, պունտան պէօյլէ էշգըեա էլլէրինէ տիւշէնէք օլան Ինկիլիզ թէպաասընըն վիրէճէքլէրի պէտէլ ազատլարընէ, Ինկիլիզ հիւքիւմէթինին գարըշմաեաճաղը, վէ Ինկիլիզ թէպաասընտան մէմալիքի Շահանէտէ իգամէթ վէ իւքեամէ իթմէք իսթէէնլէրին, հէր տիւրլիւ թէհլիքէ վէ զարար քէնտիլէրինէ րաճի օլարագ, իգամէթ էյլէեճէքլէրի, իշար վէ պէեան օլունմուշ տուր։

—

Բրէնս Ցօնտուգօֆ Գօրսագօֆ տիւն ագշամ Թրիէսթէ վափօրույլա Աթինաեա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիշ տիր։ Միւշարիլէյհ, Բիրէա իսկէլէսինտէ պուլունան Օվէթիանա նամ Ռուս սէֆինէսինի զիեարէթ էյլէէճէք, վէ օրատան Շարգի Ռումէլիյէ վէ Պուլկարիսթանա ուղրայարագ, գարատան, վալիտէ օլտուղու Օտէսսաեա կիտէճէք իմիշ։

—

Էվվէլքի կիւն, պիր գաթ խուսուսի օլարագ չէքիլէն պիր թէլէկրաֆնամէ մէալինէ նազարէն, 12 թօբու, վէ 400 թայֆէսի պուլունան պիր Ֆրանսըզ հարպ սէֆինէսի, Թարապլուսը Ղարպ լիմանընա կէլէրէք, վէ Օսմանլը պայրաղընը քէշիտէ իտէրէք, 21 բարէ սէլամ թօբու էնտախթ իթմիշ, վէ հիւքիւմէթի մահէլլիէ թարաֆընտան տախի մուգաբէլէ օլունմուշ տուր։

—

Տոյիրէլէր մաաշլարը պիր վագըթտան պէրու Նիւմէրօ օըրասըյլա վէրիլմէքտէ օլուպ, պու կիւնլէրտէ վէրիլմէեէ պաշլանան մայիս մաաշլարը, չիմտիյէ գատար պիրտէն էէտի Նիւմէրօեա գատար տախիլ օլան տայիրէլէրէ վէրիլմիշ օլուպ, անտէն սօնրա Նիւմէրօտա պուլունան տայիրէլէր մաաշլարընըն տախի բագալ կիւնիւնէ գատար պիթիրիլմէսի մուգաբրէր իմիշ։

—

Տիւն Ֆաթիհտէ պիր եանկըն վուգու պուլուպ, եալըըզ էսքի պիր խանէ եանմըշ տըր։

—

Ցուլիսին ալթըընճը իւչիւնճիւ բազար կիւնիւ, Գահիրէտէ եազըն Գուլագ նամ մահալլտէ պիւյիւք պիր հարիգ վուգու պուլուպ, խասարաթը ազիմէյի մանճիպ օլմուշ տուր։ Թէլէֆաթըն միգտարը հէնուզ մալում տէյիլ իսէ տէ, էժիրթ նամ ղազէթա 15.000 լիրա թախմին իտիեօր, հալ պու քի Էժիբսիան Կազէթ նամ ղազէթա, պու թախմինին քէյ տէրէճէ տահա օլտուղունտան գաթ օլունտուղընընի պիլտիրիյօր։

—

Թարապլուստան ալընան թէլէկրաֆ քեազըթ, պաղը քիւմալէր, բօլիթիգա ֆէնտտէ չըգարըլըղը խիլաֆ օլուպ այն օլունտուղու թէվքիֆ օլունմուշլար, վէ իւթթիհաթըն նէպաթաէ նէչէ կէլէն քիւլթուրլարն սաւաշըլ... չիւպհէ թաալիղ իտիլմիշ տիր։

—

Ղազէթա միւվէզզիլէրինտէն պիրիսի, քէնտիսինի տէնիզէ աթըլսա պօղուլմուշ իսէ տէ, պու հարէքէթինին սէպէպի նէ օլտուղու անլաշըլամամըշ տըր։

—

Կէչէնլէրտէ Թիւթիւնճեան վէ քեամիլէն միւհըթէրէք օլմամասը իչին, Ճաղաճըգ աէրփալըընտա սաքին պուլունան Իզվէճ կէմիսի, պու քէրէ նաչարլիքլէրէք, Սէրպէ-պուրնու էօնիւնէ եանաշըրըլմըշ տըր։

—

Վագըթ ղազէթասընըն, պու կիւնքի տիճմալը աճհաէ աէրլէվհալը աթէշի պէնսի, չալըշանը տիվզաթ վէ միւթմայիա օլմալը, աննէն նազըլ վէ տէրճ իտէրիզ։

Թունուս թարաֆլարընտան ալընան խապէրլէր, Ֆրանսըզլարըն թէճավիզաթընտա պէր տէվամ պուլունմալարընը մի թէզամմինտիր։ Պու թէճավիզաթ, էսասէն մուղայիրի հագգ վէ ինսաֆ օլտուղունտան, վէ մուղայիրի հագգ վէ ինսաֆ աճհալը, հէր նէ զէման օլսա, պատի վէ մուպաշիրլէրինէ մուճիպի զարար վէ զիեանը օլաճաղը պիտիհիյաթ լազըմէտէն, թէճավիզաթըն միզպուրէ պիզի խոֆ իթմէզ։

Պու աճհալին պիզէ պիր մէնֆաաթը օլսան տէնիլիր իսէ, օ մէնֆաաթը, Թարապլուսը ղարպըն խալքը իտարէսինտէ արամալըըըզ։

Թարապլուսը ղարպտա, խալքը իտարէ, օրատա էհլ վէ միւլքէթէր վալի իլէ մէմուրլար կէօնտէրիլմէսինէ վաբէսթէ տիր։ Թարապլուսը ղարպըն Նուֆուսը մէվճուտէսի, իւչ միլյօն տէնիլմէքտէ իսէ տէ, էհլի ֆաճան տայիմա կէլիպ կիթմէքտէ օլան աշայիրին միգտարը նուֆուսա հէր զէման հասըլ իթտիրիլէրի թէհակէտիրիլմէմէ, բիլէնմէզ օլտուղունտա, Թարապլուսը ղարպ իչին օ, վէ պէլքի օ պէշ միլյօն լուգ պիր իւքէթա տէնիլմէք պէեա օլաճաղը անլաշըլըր։

Օրատա պիր իտարէյի միւնթազամէ միւքէմմէլէմիզ պուլունմանտա, էթրաֆ վէ ճէվանիպտէն կէլէճէք աշայիր, չիմտիքի կիպի, հէյէթի աէյյարէ հալինտէ գալմայարագ, զիրաաթ վէ թիճարէթ վէ սանայի իլէ մէշղուլ էհալիյի միւթէմէտտինէ հալինէ կիրէճէքլէր։ Վարիտաթը մահալլիէ չիմտիքի հալինէ մուգայէսէ օլունմայաճագ տէրէճէտէ թէզայիւտ իթմէքլէ, հալ պու քի, օ վիլայէթին, խազինէյի Մարքէզիէտէն իանէ կէթիրմէքլէ միւսթաղնի օլտուղու, էհլի սիֆաթլը վէ վուգուֆլու մէմուրին տիր։

Թարապլուսը ղարպ վիլայէթի, Խաղլէնէմիզէ էն պիւյիւք մէնֆաաթ թէմին իտէճէք վիլայէթլէրտէն օլտուղու հալտէ, 70-80 պինլիք պիր օրտու րէֆայի, վէ Աֆրիգա սահիլինէ ալէթ իթմէքէ միւճտէհիտ տիր։

Թարապլուսը ղարպ վիլայէթինտէն պաշը իթմէքլիքլիմիզ սէպէպ,

անճագ հալքէյի սիեասիյէ տիր։ Պու խուսուստա, թէվլիի մէթալա իլէ, վիլայէթը սայիրէտէն տախի պաշը իտէճէք օլսագ, հէման հէր վիլայէթին էհէմմիյէթի մախսուսէսի պիսարուհուլէ մէյտանա գօնուլապիլիր։

Մէսէլա, Սուրիյէ վէ Ատանա վիլայէթլէրի, պիզիմ տէվլէթին մէարիֆի ումումիյէսինի իֆաէէ միւսթաայիտ օլուպ, օ իքի վիլայէթ հիւսնի իտարէ օլունտուղու հալտէ, տէվլէթ չիմտիքի տուվվէթինի ազ վագըթ իչինտէ իքիաֆ իտէպիլիր։

Համթա Սուրիյէ վիլայէթի Թագրիպա Ֆրանսա էօլքէսի գատար օլուպ, Ֆրանսա կիպի աէքիզ միլեօն պիրինճի տէրէճէտէ զէնկին մէմլէքէթլէրինտէն պիրի, պիզիմ պիր վիլայէթիմիզ վիւսաթինտա պուլունուպ, վէ գուվվէյի ինպաթիէսի պէլքի օ վիլայէթիմիզին տախի մաատունանտա օլմագ, արթըգ պիզիմ իհմալ վէ թէքասիւլիմիզ իրաէէ վէ խապաթ իչին պաշգա տէլիլ արամագ իզթիրարընտան, տօղրու վէ ռուհսիզ վարէթէ իտէր։

Պիզէ լազըմ օլան շէյ, էհլ ու միւքթէտիր վալիլէր թայինիյլէ, թէվլիի մէհզունիյէթ գաղալարը, իճրաաթ վէ իւթիհասըը թէրապըյլէ օլուպ, վալիլէր քէօհնէ էֆքեարը ասաքըրատան ինթիխապ խալինտէլի տիր։

Թէվլիի մէհզունիյէթ գաղալարը, մանզա հէր եէրին գապիլիյէթ վէ իւթիտատը վէճհլէ, վէսայիլի թէրագգիեաթը թէշէպպիւս իչին, գուվվէյի իտարէնին մուգայէսէ օլմամասը մաղալինէ մէփսի օլարագ թէրճիհ վէ իւթիհար օլունաճագ պիր գալպէ օլուպ, պու գալտէնին թաթպիգաթը, հիւքիւմէթի հիւքիւմէթ նազարիյէթընտա մահէր վալիլէրէ թէֆէյիւզ օլունմագ իսէ, ումուր ու մէսալիհի հիւքիւմէթ, պիւթիւն պիւթիւնէ տիւշէր թէշէթթիւթ օլուր։

Թէվլիի մէհզունիյէթ գաղալարը, գանունլար վէ նիզամլարըն հիւսնի իճրասընը թահսիլ իչին տիր։ Գանունլար վէ նիզամլարըն սուի իճրասընը թէճվիզ մանէ օլմագ իչին էն մուղլու միւթէվալլի աթա օլունմագ լազըմ կէլիր։ Պունտան աէրփէյ վիլայէթլէր վէ միւթէսարըֆլըգլար վէ գայմագամլըգլար չօղ վագըթտա, էն միւսթայիտ էրպապը էհլիյէթտէն գէվալ խօշ կիւզէլօ, անլէրէ տախի վագըֆի գանունլարը վէ նիզամլարը իւթինտէն թէրաֆ թէրճիհ օլունմագ իչին մէզունիյէթի քեամիլէ վիրիլմէլի, վէ հէր շէյ իչին մէրքէզէ մուրաճաաթ թագտիմ իթմէքլէ օլմայա մէճպուր օլմամալը։ Թաշրա մէմուրլարընըն, ասամ գաղալարընտան վէ իշլէր սարըն իշ պուլունտուղու միւնտէրիճաթըն հալինտէն պիւլ քիւլլիյէ չըգարըլմալը տըր։

Ալէլխուսուս, պիր թագըմ էսքի ատամլար, էֆքեարը թէրագգիխահ օլամագ պէօյլէ օլտուղու պաշգա, էսքի ուսուլը խաթըր իլէ մէճլիսի պուլունտուղուն ճիհէթլէ, միւթէթէքամիլ արիէթէ պիր տուրլիւ թէվֆիգի հարէքէթ իտէմէյէ, հիւսնի նիյյէթ սահիպլէրի օլտուղու հալտէ, իշէ եարամայարագ, էօյլէլէրի միւնասիպ թէգաուտ մաաշլարըյլա մէյտանը իդմալտան գալտըրըլմագ, էն խայըրլը իշլէրտէն տիր։

—

Գաղը սերմանէտարլարըն, 500 պին լիրա սերմանէ իլէ եէնի պիր պանգա աչարագ, րէհին էշեա իլէ, ագչէ իգրազ իտէճէքլէրինի, վէ պու պանգա իչին իգթիզա իտէն րուխսաթ խըթթըսըը թագտիմ օլունտուղունու, Թէրճէմանը Հագիգաթ եազըեօր:

—

Մէզքիւր ղազէթանըն րիվաէթինէ պագըլըր իսէ, Տէրսաատէթտէ պուլունան Իսքանիա գոնչէլէրիասը, մէմալիքի Շահանէտէն Իսքանեաեա եէհուտիլէրին հիճրէթլէրինի գօլայլաթարագ, պունլարա, վաքօր նավլունունտան մաատա, Իսքանեատա ակզ ու իթաեա պաշլանաճագլարի իչին սերմայէ մուհթաճ օլանլարա, սերմայէլէր տախի վէրիլէճէկինի պէեան իթմէքտէ, վէ պիր թագըմ եէհուտիլէր պու թէշվիգէ իթթիպա իլէմէքտէ իմիշլէր:

—

Իզնարը իփլաս իտէն Հանսան վէ շիւրեքասընըն տայինլէրինէ, ղուրէմա ուսուլիլէ, իւզ տէֆա օլարագ վէրիլէճէք մէպալիղին թէսվիեէսինէ պիր գաչ հաֆթաեա գատար պաշլանաճագ իմիշ:

Միւթէվէֆֆա Ռուսիա իմբէրաթօրունըն գաթիլլէրինտէն Ժէսսա Հէլֆման նամ գատընըն հափսխանէտէ կէթմիշ օլան Կօլօս նամ Ռուս ղազէթասընըն մուխպիրինին պէեանընա կէօրէ, մէզպուրէ միւմաիլէհա օլտուղու մէրթէպէ իյի հալտէ պուլունուպ, հավատար պիր օտատա օթուրմագտա, վէ եանընտա հէր միւհթաճ օլտուղու մէվճուտ պուլունմագտա իմիշ: Պու գատըն աւլատ թազեիգ կէօրմէմիշ տիր: Պիչարէնին չու արալըգ պաշըընա տիւշինտիւկիւ, տողաճագ օլան էվլատը օլուպ, զէվալլը մահսումուն, պէտէրի թարաֆընտան թէսլիմ օլունմասը խուսուսունտա արզու պէեան իլէմիշ տիր:

—

Բրուսիա խարիճիէ նէզարէթի վէքեալէթի, 1879 տա վուգու պուլան Մ. տը Պիւլօվուն վէֆաթընտան պէրու տէվամ իթմէքտէ իքէն, արթըգ խիթամ պուլաճագ տըր: Շէօյլէ քի Տէրսաատէթ Ալմանիա սէֆիրի գօնթ Հայֆէլտ, խարիճիէ նէզարէթինէ թայինի օլունաճագ օլուպ, անըն եէրինէ տախի Աթինա Ալմանիա սէֆիրի Մ. տը Ռատօվից, Տէրսաատէթ Ալմանիա սէֆարէթինէ թայինի օլունաճագ տըր:

—

Եաղմա օլունան եէհուտիլէր մէնֆաաթընա Ռուսիատա իճանէ տէֆթէրի աչըլմասը, Ռուսիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան մէնն օլունմուշ տուր:

—

Բէթրէպուրկտան յուլիս ալաֆ. 6 թարիխլէ չէքիլէն թէլէկրաֆա կէօրէ, Հալուզի գարիեէսինտէ, իմբէրաթօրուն կէզմէեէ կիտէճէկի եօլ իւզէրինտէ, պիր սանտըգ տինամիթ վէ պիր գաչ թօփա պարութ պուլունմուշ տուր:

—

Ժէնէրալ Լօրիս Մէլիգօֆ վէ Ժէնէրալ Սգօպէլէֆ, ալաֆ. յուլիս [illegible]տէ Բարիսէ վարըլ օլմուշլար տըր:

—

Օն պիր նէֆէր սօսիալիսթ Համպուրկտան վէ ալթը նէֆէր սօսիալիսթ Ալթօնատան նէֆի իտիլմիշլէր տիր:

—

Միւթէվէֆֆա Ռուսիա իմբէրաթօրունըն տուլ գալմըշ օլան զէվճէսի բրէնսէս Տօլկօրուքի, [illegible] վարըլ օլմուշ տուր: Նամուրէն էհալի միեանընտա կէօրիւլմէքտէ օլան բրէնսէսի միւշարիւլէյհանըն րէֆագաթընտա, եանընդա քէնտի էվլատլարը վէ օն իքի քիշի պուլունմագտա տըր:

—

Ֆրանսա իմբէրաթօրիչասը սապըգ Էօժէնի, թէպտիլ գըեաֆէթլէ, յուլիս ալաֆ. 5տէ Սիւխին Պաաչէհրինէ վարըլ օլմուշ, վէ պիրգաչ օթէլէ ինմիշ տիր: Միւշարիւլէյհա պիր խայլի վագըթ օրատա գալմագ նիյէթինտէ տիր:

ԹՈՒՆՈՒՍ

Ֆրանսըզ հիւքիւմէթի Սֆագսըն թօբ թութուլտուղունու ալաֆրանկա յուլիս 9տա րէսմէն խապէր ալմըշ տըր: Ֆրանսըզ ասքէրլէրի հէնուզ գարաեա չըգմամըշ օլտուգլարը հալտէ, չէհրին պիւյիւք գըսմը չու էսնատէ քիւլ օլմուշ տուր:

Շէհրին վէ ճիվարըլարընըն իսթիլալ իչինտէ պուլունմալարընտան տօլայը, իշպու թէֆսիլի չէթինէ լիւզում կէօրիւլմիւշ տիւր:

Թուլօնտան հարէքէթ իտէն նագլիէ սէֆինէլէրի, Սֆագսը վէ Կապէսի իշթիլա իթմէք իւզրէ, ասաքիր կէօթիւրմէքտէ տիրլէր: Պունլարտան պաշգա, Թուլօնտա գալըրէսինի իքմալ իթմէքտէ օլան տօնանմա, իւչ իւչիւնճիւ հարէքէթ իչին հազըր պուլունաճագ տըր: Իշպու տօնանմա, Թունուսուն ճէնուպ ճիհէթինէ տօլաշաճագ, վէ էկէր վուգուաթլար իճապ իթթիրիրլէր իսէ, իսթիլալըն թէվսիինէ խարտըմ իտէճէք տիր:

Իսթիլալըն պիր ան էվվէլ էօնիւ ալընմասը իչին, պիւխիւմէ թէտապիր պիր իթթիխազ օլունմուշ տուր:

Թունուս, 9 յուլիս

Սֆագսըն թօբ թութուլտուղունա տայիր ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, էհալիլէր, պիւյիւք ճամիլէրինին պիւսալթին իսարագ օլտուղունու կէօրէրէք, ֆէվգէլատէ միւթէէսսիր օլմուշլար տըր: Պունլար, քէնտի խալաթէյիթեահլարընը, ասքէրլէրին կիւլլէլէրինտէն Ալլահըն ինայէթիյլէ մուհաֆազա իտիլէճէկինի մէմուլ իթմէքտէ իտիլէր: Էհալի, պիզիմ թօբլարըն, պու տէրէճէ ուզագտա կիւլլէ աթմասընտան, թէվեքքէտ օլմուշլար տըր:

Էհալինին մէրգումէ արզը իթտիքլէրի տա մէյտալ իսէ տէ, Համմամա, Ժէլա, վէ Պէնիզիլա գապիլէլէրի, պաշլարընտա, րէյիսի իսթիլալ Ալի պինի Խալիֆա օլարագ, մուգավէմէթ իթմէք իսթէմէքտէ տիրլէր: Պու սէպէպտէն, Ֆրանսըզ ասքէրլէրինին, մէգտարը քիֆայէ իւզրէ զիյատէ չըգարըլմասը լիւզում հասըլ օլմուշ տուր: Թէլէկրաֆ խաթթը պօզուլտուղունտան, թէլէկրաֆ ալամըեօրուզ:

Իշէրքի գապիլէլէր արասընտա, եէրլիտէն պիր թագըմ կէօնիւլլիւ օլտուղունտան, մէրգում օլ թարաֆ չէհիրլէրինին, հաթթա Քէրուանըն պիլէ տալըսը հալ իչինտէ օլուպ, ֆագաթ քէօյլէրտէ, վէ հաթթա Թունուս ճիվարլարընտա տայիսի պէրքէմալ օլմագտըր խապէր վէրիլիեօր: Օրալարտա պիր թագըմ էշգըեա թէսատիւֆ օլունուեօր քի, եօլճու, եաղմա իթմէք, վէ տահի եօլճուլուգլար մէշղուլ օլուեօրլար:

Մէհտիէ պինի Բէղգայիա թէսամիւն օլունան թաժտըրլըմ, Սիւեսաիլէր իչինտէ գալըպ, մէրգում, Քէրուանա իլթիճա իլէ մէճպուր օլան մէզքիւր Սիւխս գաբիլէսինին գայիտի Պէն-Սալթանը կէօրմիւշ տիւր:

Րէյիսի իսթիլալ Ալի պինի Խալիֆա, գայիտ Պէն-Սալթանա, քէնտիսի իլէ պիրլէշմէսինի, վէ էշգըեա իլէ պիրլիքտէ, Թունուս պէյլինէ վէ Ֆրանսըզլարա գարշը իսեանը, վէ պունտա մուվաֆֆագ օլմագ իչին, քէնտիսինէ 500 սուարի կէօնտէրիլսին, Թունուս սալթանաթի, պաշքա գէթարքէշլէրի, գապիլէսինին էշխասընը խըտմէթ [illegible] վէ գօնաղը [illegible] Մէզքիւր գապիլէնին պիր գըսմը, ըՍֆագսա, Պէն-Խալիֆա իլէ պիրլէշմէկէ կիթմիշ իսէ տէ, պէյլիկ գապիլէ, Քէրուանա իլթիճա իլէմիշ տիր:

Սֆագսա, Թունուս պէյլիք ասաքիրինտէն պէք չօղունուն ասքէրլիքտէն թէլէֆ օլտուղունա տայիր պիր շայեա չըգմըշ օլուպ, պու շայեա, Թունուս ասաքիրի միեանընտա աղի թէէսսիւրի մաճիպ օլմուշ օլտուղունտան, ասաքիրի մէրգումէ ֆիրար իթմէք իւզրէ, միւնասիպ վագըթը գօլլամագտա տըրլար: Պունլարտան չօղլար էշգըեա իլէ պիրլէշէճէք տիրլէր:

Պիզիմ իչին ղայէթէն լազըմէթ օլան պէօյլէ ասքէրլէրէ կիւվէնէմէեէճէկիմիզտէն, հիւքիւմէթ, հէմ սէֆինէլէր, վէ հէմ գարա ասաքիրի կէօնտէրսին, ֆէնա օլմազ:

Տիւն, Մէհտիէտա պիր Ֆրանսըզ բահրիէսի տէֆն իտիլմիշտիր: Մէզպուրէ, Սֆագսատան Աթմէսնամ սէֆինէ իլէ ավտէթ իտէրքէն, իսթիլալ սէպէպիլէ գօրգմուշ օլմասը ճիհէթիլէ, միւթէէսսիրէն մէզքիւր սէֆինէտէ վէֆաթ իլէմիշ, վէ Սֆագսատա տէֆն իտիլէճէկինտէն, նաշը, Մէհտիէտա գաթօլիք գապրիսթանընա նագլ իտիլմիշ տիր:

Լիմանտա լէնկէրէնտազ օլան Մարիա Բիս նամ Իթալեան հարպ սէֆինէսի կիթմիշ տիր:

Էհալի, պիւյիւք գօրգու կէօսթէրիեօր:

Ֆրանսըզ հիւքիւմէթի, էմրի սատըր իթմիշ, վէ Եվրօբալըլարըն էմնիյէթինէ նէզարէթ իթմէք իւզրէ, սէվահիլին պէհէր չէհրինէ, եանի Սուսա, Մօնասթիր, Մէհտիէ վէ Ճէրպա չէհիրլէրին էօնիւնէ պիրէր սէֆինէ կէօնտէրմիշ տիր:

Պու վագըիֆէյի պիր իճրա իտիփ, էճնէպի թէպայէլէրի պրագմամալըեըզ, եօգսա եէրլիլէր իւզէրինէ ֆէնա թէէսիր իտէր:

—

Թան նամ ղազէթանըն պէեանընա կէօրէ, Պաշը Ալի, Թարապլուսը ղարպ ասաքիր կէօնտէրմէսինէ տայիր, Ֆրանսըզ հիւքիւմէթինէ թէմինաթը թագտիմ իթմիշ իմիշ: Պաշը Ալի, էֆքեարը ամմէյի թէսքին իթմէք իչին, հիչ պիր խուսուսա տախիլ իթմէեէճէկինի, վէ կէօնտէրիլէն ասաքիրին մագսատը եէքէանէսի, Թարապլուսու նիզամ ու ինզիպաթը մուհաֆազա, վէ էմնիյէթի ումումիէյի թէսիսէ տայիր օլտուղունու թէքրար պէեան իթմիշ տիր:

Թէեմիս օլունտուղունա կէօրէ, Ֆրանսա խարիճիէ նազըրը տախի, Ֆրանսանըն Թարապլուս ալէյհինտէ նիյէթ թէճավիւզքէրանէսի պուլունտուղունա տայիր պագը էճնէպի ղազէթալարը թարաֆընտան նէշր օլունան թէվաթիւրլէրի գաթ'իեէն թէքզիպ իթմիշ տիր:

—

Էնվէրթիս նամ Ֆրանսըզ նագլիէ սէֆինէսի, յուլիս ալաֆ. 8տէ, 2000 նէֆէր Ֆրանսըզ ասաքիրի իլէ Կուլէթէ կիթմիշ տիր: Լէօփար վէ Կլաթիաթէօր նամ պօմ չէքէն սէֆինէլէր տախի, ասաքիրի մէրգումէնին գարաեա չըգմալարընը հիմայէ իթմէք իւզրէ, հարէքէթ իթմիշլէր տիր:

—

Կապէս քէօրֆէզինէ կէօնտէրիլմիշ օլան Ֆրանսըզ տօնանմասը, Գօլպէր, Րըվանշ, Ֆրիէտլանտ, Թրիտան, Սիւրվէյեանթ, Մարէնկօ, [illegible] վէ Իրօնտէլ նամ սէֆինէլէրտէն մէրքէպ օլունմուշ տուր:

ԻՆԿԻԼԹԷՐՐԷ

ԻՆԿԻԼԻԶ ՎԷ ՕՍՄԱՆԼԸ ՄՈՒԳԱՎԷԼԷՍԻ, ՎԷ ԻՍԼԱՀԱԹ

(Մանչէսթէրին 4685 Նօ'լու [illegible] ղազէթէսի)

([illegible]). — Պու սէօզլէրին հագգընը հալէ նէ տէրէճէ մուվաֆֆագ օլտուղունու պէեան իթմէքէճէկիմ կիպի, Ինկիլթէրէ, Ֆրանսա վէ Ավուսթրիա միեանընտա ագտ օլունան, վէ տէվլէթի Օսմանիէնին մուհաֆազասը խուսուսունտա պիր մուահէտէյի մուստագիլ տէ օլան Բարիս մուահէտէսինէ միւշարիւլէյհ պաշ վէքիլին նէ մէրթէպէ էհէմմիեէթ վէրմէքտէ պուլունտուղու մէճհուլ ու մէյտանա գօյմա նաճագըմ: Եալըըզ չուրասընը սէօյլէրիմ քի, մէզքիւր մուահէտէ Եվրօբա իթթիֆագընըն մը խաբէրտէ տըր, եօգսա տէյիլ մի տըր:

Էկէր, պաշ վէքիլ հազրէթլէրինին սիւքիւնէթիտէն անլաշըլաճաղը վէճհ իւզրէ մէզքիւր Բարիս ահտնամէսի Եվրօբա իթթիֆագըլա եարըլմըշ իսէ, վէ էկէր մէզքիւր իւչ տէվլէթլէրին մէնաֆիի մախսուսէլէրի, տէվլէթի Ալիէէ իլէ պիր մուգավէլէյի մախսուսէ ագտ իթմէք խուսուսունտա քէնտիլէրինէ հագ վիրմէքտէ իսէ, նէ իչին պու տէվլէթլէրտէն եալընըզ պիրինին օ եօլտաքի հարէքէթինէ իթիրազ իտիլիեօր:

Ինկիլթէրրէ տէվլէթինին, էօնիւնէ սիւրտիւկիւ տայ ու տիւրէթինէ նիսպէթէն, տէվլէթի Ալիէէ իլէ Ռուսիա տէվլէթի միեանընտա իտանէ հարպ վուգու պուլմուշ տուր: Իսթանպօլ գօնֆէրանսը, Եվրօբա իթթիֆագընըն էն սօն մուամէլէսի օլուպ, մէզքիւր գօնֆէրանստա պիզ, Ռուսիա տէվլէթինին, տէվլէթի Ալիէէ ալէյհինտէքի հիճումունու մէնն իթմէք իւզրէ, էլիմիզտէն կէլէնի էսիրկէմիշ տէյիլ իզ: Սօյլէ տիւրսէլէր եօգ տըր: Եօգսա տէվլէթլէր տախի օ եօլտա հարէքէթ իթմիշլէր տիր: Հալպուքի մէզքիւր հարէքէթի միւշքիւլէ, Ռուսիա տէվլէթի թարաֆընտան պօզուլտուղունտան, պաշգա չըգմամըշ տըր: Պէօյլէճէ մուհարէպէ պաշլաեարագ, իսէ մուհարէպէ պաշլատըգըմ տէվլէթլէրին տավէթ իթմէք իւզրէ, էլիմիզտէ հէր նէ կէլիր իտի իսէ, եափարագ, լաքին պիլճիմլէ Եվրօբա թէտահիւլաթընա վէ Ինկիլթէրրէնին մէնաֆիինէ գարշը օլան մուգավէլէնին պիր եիքմամըշ օլտուղունու, գօրկիւլմէքտէ պուլունուեօր իտիք: Նէ իմիշ քի հիչ պիր չէյ եափըլամամըշ տըր: Մուհարէպէ, Ռուսիանըն խաթըրը սուրէթտէ աճամ իթմէսինէ, թէքլիֆ, աղըրլըգ, տէվլէթի Օսմանիէնին թէմամիէթի միւլքիէսինին պօզուլմասը, վէ Ռուսիանըն Իսթանպօլու իշղալ իթմէսինէ էնճամ պուլմուշ տուր, վէ թարաֆէյն թէքլիֆ իթմէքտէ հալէ էլլէրինտէ տուրմագտա տըր:

Պիզ իսէ, պէօյլէ պիր հալէ մուվաֆֆագ իթմէք իւզրէ միւմքին օլան թէտապիրի իթթիխազ իթմէք խուսուսունտա հէր նէ գատար իճապ իտէրսէ, պու հալի պիլէ, պիզիմ Եվրօբայի թարաֆէյն լազըմ պիլէրէք, պիզիմ մէնաֆիիմիզէ վէ Ռուսիանըն եալընըզ Իսթանպօլու իսթիլա իթմէկէ թէշէպպիւս իտէճէք պուլուտուղու հալտէ, Եվրօբա իթթիֆագընըն մուհաֆազասը իւզէրինէ գօնֆէրանսը գօնիւլաէլէրինէ իթթիպա իթմէքլիգ իճապ իտէճէք տիր: (Արգասը վար:)

Պիլհասսա Եվրօբա տէվլէթլէրի, պու մէսէլէնին հալ ու թէսվիեէսինտէ իւչ պաշլը պիր խուսուսա լիւզում կէօրմիւշլէր, լաքին հէր պիր տէվլէթ քէնտի մէնաֆիինի, տէվլէթի Ալիէէնին մէնաֆիինէ գարշը թութաճագ, վէ անճագ պու սէօզլէրտէն պիլէ Տէվլէթի Ալիէէ իլէ տախի մուգավէլէլէր, պաշքա Եվրօբա տէվլէթլէրինին միւդախալէսինէ թէշէպպիւս իտէճէք իմիշ: Պինաէնալէյհ, չու վաքիֆէյի մախսուսէ իթթիֆագ իլէ, վէ հէր Եվրօբա տէվլէթլէրինին միւշթէրէքէն թութտուգլարը մէզքիւր միւնաֆիի մախսուսէյի մուհաֆազա իչին, թէսապիրի լազըմէյի իթթիխազ:

Խոշ եըլտըզ. (Արգասը վար.) Իշթէ, Ինկիլիզ վէ Օսմանլը մուգավէլէսինին հիւքիւմսիւզ օլտուղու սապիթ օլուեօր: (Բէք իյի, բէք իյի)

Պաշ վէքիլ, մէզքիւր մուգավէլէնին, պիլիմ էմրի թէնֆիզինտէ, գինի վէ Հինտիսթան իմբէրաթօրլուղունուն մէնֆաաթը իչին ագտ խուսուսունու պէեան իտիեօր, վէ «պու հալտէ էրմէնիլէրին մէնֆաաթը իչին օլտուղունու նէ'օլըր տիեէ, պիլիրսինիզ» տէեէրէք պիզէ սօրուեօր:

Ֆիլվագը, պիզ, Պաշը Ալիէէ Ասեա գըթասընտաքի մէմալիքինի թէճավիւզաթտա գորգու միւտաֆաա իթմէքլիգի լազըմ կէօրմիւշ օլտուղունու անլաեարագ, տէվլէթի Ալիէէ եարտըմ իթմէքլիգի միւչքիւլ պիր պէեան եաբտըգ: Պիզ պու պէեանը, Ավուսթրիա իլէ Ֆրանսա վէ պիզիմ պուհրանլը մունասէպէթ պինաէն եափտըգ, վէ մէզքիւր մուահէտէ եէրինէ, տէվլէթի Ալիէէ տա հագ գըլմըշ պիր եարտըմ միւդախալէյի գօյտուգ: Ֆագաթ տէվլէթի Օսմանիէեէ եարտըմ թէքլիֆ իթմէք պուլունտուղումուզ պէքլէրին սայէ իսլահաթը, Թիւրքլէրին սու իստիհմալ լարընտա գօրգու պագը թէսատիւֆի իսթիխսալ իթմէքէ ինթիզարըմըզ իսէ, իսլահաթըն լազըմէսինին ալինի իթմէքլիգին թախի եաղմալէրտէն կէօրմէտիկ: Շուգատար քի, պիզիմ Գըպըրըզ ատասընը քէնտի իսլահաթըմըզա միւսաատէ իթմէքլիգիմիզ նիյէթինտէն, միւսաատէ իթմէքլիգինէ ինանըեօրուզ, լիւտֆէն պիզիմ Բօզ (Թօզնու ալէյհիմիզէ) Մուգավէլէ իչին իյի տիր, եանըսը քէնտի արզուլէրինէ. Էկէր պիզ պու մուգավէլէեի իյի կէօրմէեօրսանըզ, թէկէրլէր ալըպ տա, լաքին պէնիմ խաթըրըմ իչին, բէք իյի տիր, վէ մուվաֆֆագըյէթ թախի պուլմաղ տըր:

Թունուստան, վէ բարլամէնթօտա թէքլիֆը լաղըմ կէլէն խուսուսա թէքլիֆ օլունմամասընտան տօլայը թախի բէք չօգ պահս օլունմուշ տուր: Խարիճիէ միւսթէշարը սըր Զայլըզ Տիւլգէ, մէզքիւր մէսէլէէ տայիր պէեանընըզ էֆքեար իթմէքլի գըլմամ, մէնֆուր պուլունմաեօրուզ: Ֆագաթ, 1878 յուլիս 16 տա միւմթիլէյհին վիրմիշ օլտուղու ճէվապ կէլինճէ, գանըն խաէրիմքի, լօրտ Սալիզպուրի թարաֆընտան իթիրաֆ օլունան իսմը գըմէէ տայիր վագը օլան իւչ սուալ, թարիխի մէզպուրտան օն կիւն սօնրա իրատ օլունմուշ, վէ Ֆրանսա խարիճիէ նազըրը Մ. Վատինկթօն տա, օլ վագըթ, սօն Մ. վէ քիւթապլարտաքի իւզը հալթը պէեան իթմիշ պուլունմուշ տուր: Միւշթէրէմ թօսթումանըն, թէվքիֆ իտէն չայէթլարըն ալ ու էսասը օլմատըգլարընը պէեան իթմէկինէ հագգը վար իտի: Ֆագաթ, պու խուսուսուն էսասընա կէլինճէ, պունուն իւզաճըն բէք գօլայ տըր:

Շէօյլէ քի, Գըպրըս մէսէլէսի վէ Ինկիլիզ վէ Օսմանլը մուգավէլէսի աչըգմը, թէլաղը օլունմագ իզէ, Պէրլինտէ մուգիմ Ֆրանսա սէֆիրինէ արզ օլունտուղունտա, պունուն, Աֆրիգատաքի Ֆրանսըզ մէնաֆիինէ հաղգընտա պիր տէրէճէ թէէսիրի օլուպ օլմատըղը, սէֆիրի միւչարիւլէյհ թարաֆընտան պիթթաբի սօրուլտուղունտա, «սալա» տէեէրէք ճէվապ վէրիլմիշ տիր: Ֆիլվագը պիզ, Աֆրիգատա Ֆրանսա մէնաֆիինէ սէքթէ կէթիրմէք նիյէթինտէ օլմատըգ, պիլաքիս հիւրմէթ իթմէքտէ իտիք:

Դէպրըսըն չիմտիքի հիթթիլալըն, խէթթիկինիւ վուղուիէ թամամ քէօրլէքտէ իմա իտէր սուրէթտէ օլտուղունու գավլէն հէր հալտէ էկէրչի, պիզ, ուգագտա պուլուն-

նան մէմալիքիմիզին վէ Հիմաիյեթանի իմբէրաթօրլուղումուզուն, վէ միւթ. թէֆիգիմիզ օլան զաթը Հազրէթի Բադիշահինին վէ մէմալիքի Օսմանիենին միգաւէսի իչին թէտաապիրի լազըմէյի իթթիխազ իթմէքլիկէ հազըր իսէք, շունու սէօյլէրիմ քի, պիզ պու թէտաապիրի իթթիխազ իթմէմիզէ, գաթիէն հագըր օլան պիր չէյի ետմէյէճէղիզ տըր, վէ հէր նէ գատար բօլիթիգամըզը պէնէնմէնէնլէր, օ բօլիթիգաեը չէտուէն գըրիթիգ իթմէքտէ իսէյէր տէ, պէնտէնիզ շունու իգրար իտէրիմ քի, պիզ, Գըպրըըը ալմաքըլա պիր խէթա իշլէմիշ օլմատըգ, վէ պէն քէնտի թարաֆըմտան, մէզքիւր վուգուաթըն նէթիճէլէրի մէսուլիյէթինտէն բիւճաւ իթմէմ։

Մ. Օ՛Տօնէլին պաղը իթիրազաթընտան սօնրա, ազալարըն լազըմ կէլէն մըգտարը հազըր պուլունմատըղը իչին, մէճլիս հիչ պիր չէյէ գարար վիրէմէքսիզին տաղըլմըշտըր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅՈՑ

(Մաշակի 4684 Ն[illegible] [illegible])

Տարուկների բնաւորութիւնը միշտ այսպէս է, քանի որ նոցա հետ մեղմութեամբ և քաղաքավարաբար կը խօսէք, այնչափ նոքա աւելի երեսկառնեն և կ՚ուզեն ձեր գլխին նըստել․ այս բնաւորութիւնը եթէ ամեն տեղի Հայերի մէջ էլ տիրապետելիս լինի, բայց աւելի երևում է այս տեղի Հայերի մէջ, որի ապացոյցը շարունակում է տալ ձեզ, Թիֆլիսատած Կ. Պօլսից պատասխանող Պ. Սօսինը։ Այս տեղ ճարտարաբար լռելով հարիւր տեղերից իրան առաջարկած հարցերին Միացեալ ընկերութեան հրաժարեալ Տնօրէն ժողովի մասին, եկել է Թիֆլիս ու այդտեղից է ուքնում գովել այն տնօրէնութիւնը, որի անփորձութիւնը նոյն իսկ ընկերութիւնն ալհասկացած է։ Շատ երկար խօսելը հարկաւոր չ՚է․ միայն մի բանին թող պատասխանէ Պ. Սօսինը. եթէ նորա սիրտը իր «անձնուէր» ազգակիցների հետ այդչափ այրվում է է «ընդհանուր շահերի» և «ընդհանուր յառաջդիմութեան» համար և այնչափ շատ նուիրված է «ազգի սիրոյն», հապա ինչո՞ւ նորա «անձնուէր» ազգականները, իրանց տնօրէնութիւնը փոխվելու օրից, էլ դադարել են ոտ դնել Միացեալ ընկերութեան ժողովների մէջ և նոր Տնօրէն ժողովին մինչև հիմայ հաշիւ չտալով, գործին արգելք են լինում։ Հէնց այս միայն հերիք ապացոյց չ՚է՞, որ այդ «ընդհանուր շահերի և յառաջադիմութեան» համար խօսողը ամենալիրբ ստութիւն և կեղծաւորութիւն է խօսում։ Եթէ մի մարդ այդչափ որտացաւ է Հայոց ազգի շահերի և որը մըտքում ծիծաղելով, գոնէ լեզվով այդպիսի հայրենասէր մէկն է ձևանում (ինչպէս այդ յատուկ է ամեն իսկական եղուխներին), հապա ո՞ւր էր նորա ձայնը սովի և ուրիշ ազգային ճգնաժամերի մէջ. ո՞ւր էր նորա ձայնը ՚ինպաստ հէնց այն ընկերութեան, որի համար նա այսօր երեսխականներ է կարդում. ո՞ւր էր այդ «մեծ գլադիատոր», այդ «Վիքթոր Հիւկօյի» լեզուն, տաղանդը (․․․) և գրիչը այն ժամանակ, երբ Կ. Պօլսի ընկերութիւնները նիւթական և բարոյական օգնութեան կին դիմում ամեն անհատի։ Այդ բոլոր ժամանակ մեր «Վիքտօր Հիւկօն» լուռ էր, որովհետև նա և նորա ազգականները շահ չ՚էին սպասում իրանց համար, իսկ այժմ ունին եղուխական շահ մեղադրել «հակաազգային» զգացմունքի մէջ հէնց նոցա, որոնք իրանք են եղել տարիներով պրօպականդա անողը և ընկերութեան անունը չինողը

Ռուսաստանում. ինչո՞ւ չէին մեղադրում մեզ այն ժամանակ եւ [illegible] և [illegible] խօսելու մէջ. երբ Մշակը հարիւր անգամ աւելի խիստ էր խօսում Ռուսահայերի հետ Կ. Պօլսի ընկերութիւններին օգնելու համար։

Ի՛նչ քնքուշութիւն, կ՚կարծես պօռտաախօսների մէջ, որ ՄՇԱԿի խիստ խօսելից սոցա սիրտը պիտի թուլանայ և յղի կնկայ պէս ուշաթափ պիտի լինին. մի հասարակութիւն, մի խումբ, մի անհատ, որի գործունէութիւնը հաստատված է ո՛չ անդրդողդ մտքի, համոզմունքի և դատողութեան վրայ, այլ միայն «[illegible]» ասված փքուն զգացմունքի, կարելի է շնորհաւորել այսպիսիների գործունէութիւնը և գործի յաջողութիւնը․․․ էլ ինչպէս է հարկաւոր խօսել սոցա հետ՝ մարդ զմում է չուարված, մեղմ կ՚խօսես, ոչ ոք չի լսի, խիստ կ՚խօսես՝ սիրտները կ՚թուլանայ, ասածներդ փաստերով և թուանշաններով կ՚ապացուցանես, քեզ ճռնչող և անբովանդակ ճառերով կ՚պատասխանեն, ի՞նչ տեսակ մարդիկ են սոքա, դժուար է հասկանալ․․․ իմ բոլոր անձնական փորձերից և ծանօթութիւններից սոցա հետ, գոնէ մի բան շատ պարզ է այժմ ինձ համար, այն է, որ մեր ու սոցա մէջ ամեն բան թարս է, ինչպէս թարս է նաև Հայոց ամբողջ այրենորանի տառերի հնչիւնը—ից բոլոված է մինչև ֆ․․․

Մէկն էլ վեր է կացել այսօր և մի լրագրի մէջ «չլսված նորութիւն» է աւետում աշխարհին և յանդիմանում ՄՇԱԿի և նորա աշխատակցի «ագիտութիւնը» նորա մէջ, որ մենք չ՚գիտենք թէ «Հայաստանի մէջ ընչից ապահովութիւնը պակաս է», վասնորոյ «Միացեալ ընկերութեան կարելի չ՚է ուրիշ բանով կերակրել Հայաստանի սոված երեխաներին բացի «լոյսից»։ Ահա այսպէս են Կ. Պօլսի մտաւորները. կ՚ասես, կ՚ասես նոցա մի բան հարիւր անգամ, նոքա չ՚են հետաքրքրվիլ լսելու համար, մէկ էլ կը տեսնես մի ամիս յետոյ վեր կացաւ մէկը ու «լսեցէ՛ք» աղաղակեց. կ՚լսես ուշի ուշով, բայց միջից դուրս կ՚գայ այն, ինչ արդէն հարիւր անգամ ծամծմած ասված է։ «Հայաստանի մէջ ընչից ապահովութիւն չ՚կայ» վասն որոյ Հայաստանի կիսավայրի օտար ցեղերը Հայ ազգաբնակութեան հետ համաձայնեցնելու համար, Վիկտոր Հիւգօյի «լոյսն» է հարկաւոր, այլ ոչ թէ փոր կշտացնող, ամենքին միացնող գործնական պարագամունքների չէզոք ասպարէզն․․․ Գոնէ սոքա այնչափ գիտողութիւն ունենային, որ աչքերը Վիկթօր Հիւգօյի «լոյսից» հէնց մի րոպէ կտրելով, դարձնէին իրանց շուրջը ու տեսնէին թէ Կ. Պօլսի Հայ, Թուրք և Քիւրդ համայնքն՞ին են միմեանց հետ աւելի սիրով — միմեանց հետ հացի խնդիրով և միեւնոյն գործնական նպատակներով կապված լինելու պատճառաւ — թէ Կ. Պօլսի Հայ և օտարացեղ զարգացած դասակարգե՞րն են աւելի անկեղծ և համերաշխ միմեանց մէջ։ Վերջապէս, եթէ դայլերին անգամ հնարին է լինում հաշտեցնել մարդու հետ, հաց տալով, ինչպէս է պատահում, որ Հայաստանի ազգերին միմեանց հետ, հացի ճանապարհը ձգած, Գէօթէի «լոյսո՞վ» է հնարին լինում հաշտեցնել։ Ո՛չ, սոքա անուղղելի են իրանց ստացած վանական միտք դաստիարակութեան շնորհիւ. հազա՛ր ուզէք սոցա գլուխը մի կտոր գործնական բան մտցնել, դարձեալ ձեր ասածը սոցա գլխից այնպէս յետ կ՚ընկնէ, ինչպէս պատին խփած բոզինի (լոսափիլ) գնտակը։

(Շարունակելի)

ԳՐԻԳՈՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

ՀԱՅՔ ԵՒ ՅՈՅՆՔ

(Տէ[illegible] Ն[illegible] [illegible])

Տասներրորդ դարու պատմիչ վկայներէն Գրիգոր Նարեկացի. (որուն աղօթագիրը ժամանակ ժամանակ ի Յոյն և յայլ լեզուս Եւրոպեան թարգմանութիւնն և որոյ ուղղափառական բլղն հանրածանօթ է), իւր ապարանից խաչի պայմանք կոչած գործոյն մէջ կը պատմէ Վասիլ և Կոստանդ կայսերաց նկատմամբ իրողութիւն մը, որ արդարև հիացման է արժանի, և որ աւելի մեծն է, ասկից ալ աւելի մեծ և հրապարակական վկայութիւն մը չէր կրնար բլլալ Յունաց եկեղեցւոյն կողմանէ Հայաստանեայց Առաքելական Ս. եկեղեցւոյ ուղղափառ ճանչցուելուն, սակայն ինչ բարոյական օգուտներ տեսնուեցաւ․․․։

Երբ իմացան Վասիլ ու Կոստանդ կայսերք եղբարք հարազատք Հայոց ազգին փափաքն ի ձեռն իշխանին Մոկաց, որ էր սաանալ մի մեծ մասն ի խաչափայտէն Քրիստոսի, յայնժամ երկու կայսերք սքանչանալով Հայոց ջերմեռանդն բարեպաշտութեան վրայ, ոչ միայն Քրիստոսի խաչափայտէն մեծ կտոր մը տուին, այլ և անոր վրայ աւելցուցին Քրիստոսի սփածած ղենջակէն, ի փուշ պսակէն, ի սպնգէն, բեւեռներէն և ի խանձարրոյն մէկ մէկ մաս ալ. զորս առնելով իշխանն Մոկաց Հայաստան բերաւ, և ինքնակալութեան երեք Արծրունի Թագաւորմէ Սենեքերիմ, Գուրգէն և Աշոտ և այլ խուռն բազմութեամբ յանուն Ս. Աստուածածնայ կառուցեալ եկեղեցին դրաւ, և որ զանազան լեզուներու ալ թարգմանուած է, ասկէ աւելի պայծառ, փայլուն եւ հրապարակական վկայութիւն կ՚ուզուի՞ արդեօք։

Մետասաներորդ դարուն երկար ատեն Կ. Պօլիս կեցող և Կոստանդին ու Մոնոմախոս կայսերաց առջեւ մեծ յարգ. և պատիւ ստացող մինչեւ իսկ տիտղոս մ՚ալ առնող Գրիգոր Պահլաւունի իշխանն. այս տիտղոսն էր Մագիստրոսութեան տիտղոսն։ Որոյ ժամանակակից հեղինակ մը այսպէս կ՚ըսէ. «ընդ ի«մաստունն Յունաց ուսուցս բա«զումս ի հարց և ի փորձ դժուա«րալոյծ բանից մաքառեալ բստ «փիլիսոփայական տարասի, և բստ «[illegible] [illegible] և [illegible] յաղթեր «բնաւից եւայլն։» Մոնիքեցի և Թօնդրակեցի աղանդաւորաց դէմ շատ մաքառած է բանիւ և գրով, Տես ի թուղթն զոր գրեաց առ կաթողիկոսն Ասորւոց և Յովհան Եղնկացի։

Սոյն դարուն մէջ Պետրոս Գետադարձ հայրապետի օրով Անանիա Սանահնեցի վարդապետն գիրք մը յօրինած է «Բան հակաճառութեան ընդդէմ երկաբնակաց» անունն ի խնդրոյ նոյն Ս. Հայրապետին, որոյ մէջ զարմանալի կերպիւ կը բացատրէ և կը պաշտպանէ Հայկական ուղղափառ Ս. եկեղեցին, և զոր յանձնեց Խաչիկ կաթողիկոսին Գետադարձի փախճանած բլլալուն պատճառաւ, և բնական է հաւատալ որ սա ալ թարգմանուած է ի Յոյն։

Երկոտասաներորդ դարու վկայներէն կամ պատմիչներէն Յովհաննէս սարկաւագ վարդապետն, որ նոյնպէս Հայոց և Յունաց մէջ վէճի նիւթ եղած խնդրոց վրայ կարուկ և զօրաւոր ոճով գրած է։ Զորմէ տես [illegible], [illegible], [illegible] և [illegible] [illegible]։ Ներսէս Լամբրոնացւոյն՝ դար ԺԲ. այն սքանչելի ատենաբանութիւնը՝ Տարսոնի հաշտակաւոր ժողովին մէջ, յաղագս երկուց եկեղեցեաց Հայոց և Յունաց միութեան, զոր արդէն քանիցս Եւրոպեան լեզուաց թարգմանուած՝ և յաւանց քան զԴեմոսթենէս, և յաւանց քան զԿիկերոն բարձր համարուած է։

Եւ որ աւելի պանծալին է ասել, նոյն դարուն մէջ Գագիկ Բ. Հայոց թագաւորին Պօղոս Ս. Իմաստութեան եկեղեցւոյն մէջ՝ ի ներկայութեան Կոստանդին Դուկաս կայսեր և բազմաթիւ բարձրաստիճան եկեղեցականաց և ուսումնապերճ աշխարհականաց խօսած այն իմաստալից և ուղղափառական ճառն, ի՛նչ ազդեցութիւն և ներգործութիւն բրած է Յունաց սրտին վրայ, որ գովեստիւք դրուատեցին բոլոր ունկնդիրք առ ի բերան միացած. դարձեալ Յունաց Կոմնենոս կայսեր ժամանակ (նոյն ԺԲ. դար) Գրիգոր երիցու նոյն խնդրոյն նկատմամբ հեղինակած ընդդիմաբանական գրութիւններն եւայլն, զորոց տես Մ[illegible] Ո[illegible]։ Դարձեալ նոյն ԺԲ. դարուն Գրիգոր Պահլաւունի (երէց եղբայր Շնորհալւոյ) Ս. Կաթողիկոսի առ Ալէքսիս մեծ իշխանն գրած թուղթն և նորա հաւանականութիւնն, և այս պատճառաւ Յունաց և Հայոց մէջ վերստին միութեան խնդրոյն յուզումը, և փոխադարձաբար միմեանց գրած թղթերն. կայսեր Մանուէլի և Միխայէլ Պատրիարքին Յունաց առ երջանիկ և Ս. Հայրապետն մեր Ներսէս Շնորհալի, և յաջորդի սորին Գրիգորիսի, և այս վերջնոյն պատասխանիքն հանդերձ համագումար եկեղեցական ժողովօք և Սինոդօք։

Ահաւասիկ, Գեր. Տ. Յովհաննէս Հայր, Ձեր սրբութեան խնդրած հրապարակական յայտարարութիւնըն Յունաց Սրբազան Գլխէն և նորա Ս. Սինոդէն, զորս քանիցս յիշած էիք Ձեր պատուական նամակին մէջ. այնչափ դարերու բազմաթիւ վկայութեանց կամ յայտարարութեանց մէջէն փոքրիկ ցանկ մը, և եթէ կը ներէք, ասոնց ամենուն իբր կնիք հետեւեալ հատուած մէջ բերեմ, զորն որ Ձեր սրբութիւնը ինձմէ աւելի լաւ և իմաստասիրաբար կարդացած է շատ անգամ։ «Քանզի․․․ այս մարմին՝ (եկեղեցի «Քրիստոսի) որ երբեմն պայծառացեալ և զարդարեալ էր յօ«դիւ սիրոյն, այժմ երեւիւր բա«ժանմամբն. այժմ․․․ կամեցաք «հաղորդութեամբ և միաբանու«թեամբ բժշկել [illegible] [illegible] «[illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] «[illegible] որ եղեւ ի մի մար«մին Քրիստոսի, խորհել և տեղի «տալ. զի, այլ էր որ առ Ձեզ «իրքն, և այլ, որ առ մեզ վասն «նորին համբաւն․․․ և ահա ծան«եաք ի ձեռն գրոյդ ՁԶԵՐ ՈՒՂ«ՂԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆԴ ԵՒ ՈՒՐԱԽ Ե«ՂԱՔ ՁՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՆԱ«ՑԻՆ ԶՕՐԱՑՆ․․․ զայս նամակն «իմով ձեռամբ նշանագրեցի․․․ «համախոհութեամբ եպիսկոպո«սակցացս առ Քրիստոս պատուա«կանութիւնդ։ Եւ աղաչեմ զմեծ «զայս և զԱստուածախայելուչ գոր«ծոյ գլուխ, այսինքն զմիաւորու«թեանն խորհուրդ հաստատել «գործով» եւայլն։

Մ[illegible] Պատրիարք Պօլսոյ.
Կ[illegible] » Ա[illegible],
Ս[illegible] » Կ[illegible]։

Եւ այլ 17 մետրապօլիտք (Տես յԸնդհանրականն)։

Ասոնցմէ աւելի բացարձակ ինչ յայտարարութիւն և վկայութիւն կուզուի. ահա ինչպէս վերադոյն ասացի, յայցի համառօտիւ զանազան ժամանակէ զանազան կայսերք և պատրիարքունք, որք դաւանած և ճանչցած են Հայկական Ս. եկեղեցւոյ ուղղափառութիւնը. և սակայն ասոնց և ո՛չ մին չէ կարողացած ազդեցութիւն մ՚ընել այն յաւալի սխալն ուղղելու մասին յաւնական ազգի մը պէս պատմական ազգի մը սրտին մէջէն. բացատրութիւնք միշտ յորդելի են։ Յունական այս մեծ և սիրելի ազգին այս սխալն կամ հիւանդութիւնն չա՛տ

և չա՛տ հին է, ուստի և խիստ դժուար ապեղանեաց կարօտ։

Տեսնուեցաւ կարծեմ թէ՝ այն կարգի ապեղանիք, զորս պահանջէ Գեր. Տ. Յովհաննէս Ս. Հայրն Միքրեան, իւրաքանչիւր դարու մէջ, նոյն իսկ երկու ծայրագոյն զօրութիւններու միաբանութեամբ (կայսերաց և պատրիարքաց) կարողացած չեն դարմանել և ամոքել այդ հիւանդութիւն, ուստի և սխալած չեմ լինիր եթէ ըսեմ, որ այդ կարգի ապեղանիք ոչինչ կարող չեն ներգործել։ Արդ, խօսքս ամփոփելով, խոնարհաբար՝ Նորին բարձրաշնորհ սրբազնութեան, Յունաց տիեզերական Ս. Պատրիարք հօր և նորա Ս. Սինոդի կը յայտարարեմ, որ անշուշտ յանկեղծ և ի սուրբ սրտէ կը ցանկան տեսնել «երկուց ազգաց մէջ ծագելիք բարոյական օգուտներու բեղմնաւորիլը»։ Թող բարեհաճին շրջաբերական կոնդակաւ ընդ ոլորտս աշխարհի գտնուող Յոյն եկեղեցեաց յայտարարել և գործադրութիւն պահանջել հետեւեալ առաջարկութեանց, և եթէ գտնուին անհնազանդ կրօնապէս պատժել մինչև յաւիտեան, նոյն իսկ Աթէնքի մէջ ալ։

1. Ընդունիլ Հայ քահանայի մը Յունաց Ս. եկեղեցւոյն մէջ Ս. պատարագ մատուցանելն ըստ Հայաստանեայց Ս. եկեղեցւոյ արարողութիւն. և ի հարկին՝ ինչպէս ուրիշ ատեն ընդունին ի Յոյն քահանայէ. նոյնպէս և յանժամ ընդունին ի Հայ քահանայէ մատուցած Ս. սեղանոյ կենաց հացը ի քաւութիւն և ի թողութիւն մեղաց. առանց սակայն նախապէս պահանջելոյ ի նմանէ կրկին մկրտել, կրկին ձեռնադրել և դրօշմել կամ օծանել ի Յոյն ուրբեռլխիսպոսէ Յունաց. և փոխադարձաբար Յոյն եկեղեցականք ազատ բլլան Հայկական Ս. եկեղեցւոյ մէջ պաշտամունք կատարել ըստ արարողութեան իւրեանց։

2. Եթէ ո՛ւր և իցէ պատահի որ Հայ մը՝ ի չգոյէ անդ Հայ քահանայի, և Հայկական Ս. եկեղեցւոյ, Ս. հաղորդութեան դիմէ, մատակարարուի նմա. առանց կանխաւ բստ արարողութեան Յունական Ս. եկեղեցւոյ, մկրտել պահանջելոյ ի նմանէ.

3. Եթէ ուր և իցէ պատահի որ Հայ մը սպաննուի և կամ բնական մահու մեռանի, և չկենայ հոն Հայ քահանայ և Հայ եկեղեցի, իբր ճշմարիտ քրիստոնեայ. տեղւոյն Յոյն քահանայն եկեղեցական պաշտամամբ վերցնէ ու թաղէ ննջեցելոյն դիակը։

4. Եթէ այս վերջին երկու պարագայից մէջ պատահի որ Հայ քահանայ ներկայ է, առանց Հայ եկեղեցւոյ կամ մատուռն նշանախեցն անգամ կենալու, թողուլ Հայ քահանային որ՝ Յոյն եկեղեցւոյ մէջ կատարէ կրկին պարագայից մէջ պէտք եղած պաշտամունքը։

Ահա, ինչպէս տեսանի, ասքայք և սոցին նման հրահանգներ պաշտօնապէս ամեն տեղ ղրկելով նոցա գործադրութիւնն պահանջել ի Յոյն եկեղեցականաց։ Այս է ահա ըստ իմ կարծեաց այն զօրաւոր ապեղանիներն, որովք միայն կարելի է ապաքուած և ակնկալուած բարոյական օգուտներն տեսնել։ Ահա այսպէս կարելի է իւրաքանչիւր եկեղեցեաց ազատութիւնն յարգելով մի հօտ բլլալ, և ունենալ մի Հովիւ զՏէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։]

Որուն եմ ծառայ անարժան
և միամ՝ միշտ խոնարհ
աղօթարար սիրելի ազգիս
և ամենեցուն
Թ[illegible] [illegible]. Ս[illegible]
Ատաբազարցի

26 յունիս 1881
Պոլիս
յեկեղեցւոյ սրբոց
Հրեշտակապետաց

ՄԻՒՍԱԼԼԵՐ

Գազըլար պիզէ պու կիւնլէրտէ, պաշլըճա չու ուխուէքի սիւալլէրի իրատ էյլէր.

1. Տօգթօր Դալուսանեան էֆէնտի, նի՛չին աւէյնիմիզտէ կէզմէքտէ վէ ֆէնա չէյլէր սէօյլէմէքտէ տիր.

2. Սէօյլէտիքլէրինտէ ոաճիծիք. լէր վա՞ր մը տըր.

3. Միւմաիլէյհ հէքիմլիկի պըրագմը՞շ մը տըր, վէ իչի կիւճիւ եօ՞գ մու տուր.

4. Ագըլճա պիր խիֆֆէթի վուգու պուլմո՞ւշ մու տուր.

Պունլարա ճէվապ օլարագ, շիմտիքի հալ չու գատարճըգ սէօյլէրիզ.

1. Օնտէօրթ մպէչ սէնէտէն պէրու պիզտէն կէօրմիւշ օլտուգու իյիլիքլէրէ գարշըլըգ, իպրազը թէշէքքիւր վէ Ներսէս Պատրիարքը իթմէքտէ տիր.

2. Սէօյլէտիքլէրինտէ, հէր գանգի չէյտէքի ֆազիլէթ եաէրի կէօրինմէքտէ տիր, պիզէ այիտ տիր. վէ գանգի չէյտէքի ճիւրմու ճինհա եաէրի հիսս իտիլմէքտէ տիր, քէնտիսինէ այիտ օլմալը՛տըր.

3. Հէքիմլիկի պըրագմըշ օլմայըպ պիլմէյիշ[illegible], լաքին, չունքու իչինմէքտէյիշ[illegible], պիր այտան պէրու, ճէպինէ պիր գաչ խանէ ճիգմիթ գազէմառը գօճալագ, վէ պիր թանէսինի եկինտէ թութմագ, հէր կիւն խանտան խանէ, տատատան տատա, տիւ քքեանտան տիւ քքեանա, վէ էվտէն էվէ կէզմէքտէ, վէ չօգլարընտան տա, հիտտէթլէնէրէք տիշարը չըգմագտա իմիշ.

4. Ագըլճա պիր խիֆֆէթի վուգու պուլուպ պուլմատըգը, եազ. տըգը վէ սէօյլէտիկի չէյլէրտէն, գօլայճա անլաշըլմագտա տըր.

ՐԷՃԱԼԱՐ

Իւմտի միւմաիլէյհ տօգթօրա,

1. Շու հալինէ տէվամ իթմէսինի,

2. Պիզիմ իսմիմիզի զիքր իթմէյի նէրլէրտէ, անըն եէրինէ, պիզզամթ քէնտի իսմինի զիքր ու վազ կէչմէսինի,

3. Շու չէյխուլ տիւէրէք հիմտէ իթմէքտէ ճիզգիթլիկինէ գըլըճըտըր եօքսիւզտէն, պիր սէնէ էվվէլ գաֆասընտա եէտիկի թապագ վէ չամթալ մէսէլէսինի վէ էմսալէ. լինի . . . տախի ունութմամագ, վէ մաազալլահ պիզի սէօյլէթմէքլիկէ մէճպուր իյլէէթ պըրագմամագ, եազմադըը վէ սէօյլէմէսինի րէճա իտէրիզ.

Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տէր. Դիոնէսիոս Պ[illegible] արքեպիսկոպոսն յատուկ նամակ մը գրած էր առ Ս. Պատրիարքն՝ խնդրելով որ եա առնու իւր հրաժարականն և հաճի դարձեալ շարունակել Պատրիարքական պաշտօնն.

* * *

Մշոյ առաջնորդ Տէր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէաթճեան երեքշաբթի օրն ատենական դուռն հրաւիրուելով՝ հարցաքննութեան ենթարկեցաւ.

* * *

Զարմանալի լուր մը.

Տէյլի Նիւզ լրագրոյն յուլիս 7 թուոյն մէջ, զոր երէկուան թղթատարով ստացանք, խմբագրական առ կարևոր հատուածը կը կարդամք.

«Լոնտրայի մէջ ընկերութիւն մը «կազմուեցաւ Հայաստանի մէջ կըր«թութեան գործն յառաջ տանե«լու նպատակաւ. Այս ընկերու«թեան անունը պիտի լինի «Աէֆ«ներ է[illegible] Ասոշիէշըն» այ«նինքն «Կրթական Օժանդակ Ըն«կերութիւն (կամ Միութիւն) Հա«յոց»:

«Մասնախմբին անդամներն են. «Ուէսթմինսթըրի Երէցն (հաշւա«պահ Գ. Սթէնլի), Պարոն Մար«քիզը, Գ. Ճէյմս Պրայս, Գ. Ջէօրճ, «Հազարապետ Պըրնապի (Անդամ «Խորհրդարանի), Սըր Էտմըն Լէք«միր, (Ա. Խ.) Վերապատուելի կանոնիկոսք Լիտտըն, Ֆէրրար և Բինկ, «Տքթ. Լիթըլտէյլ, Ու. Տէնթըն, «Մալքըմ Մաքօլ, զօրավար Լօրտ «Թէմբըլթոուն, Լօրտ Ապէրտին, «Սըր Ուօլթըր Ճէյմս, Գ. Ջարլզ «Ուտ, հազարապետ Ֆօրթէսքիւ, «Գ. Ա. Գուրք, հարիւրապետ Ու«օլթըր, Գ. Հ. Ճէյմս, Վեր. Թօզըր «և Գ. Լիթըլթըն Ճէլ. Երէկ այս «մասնախումբը Միթինկ մ՚ըրաւ«ծիրուզակէմ Ջէմսըրի մէջ, ընդ«նախագահութեամբ Ուէսթմինս«թըրի Երէցին, նպատակ ունենա«լով կազմաւորել ընկերութիւնն և «Գործադիր ժողով մը կարգել. «Գ. Փ. Լ. Ճէլ պատուակալ քար«տուղարի պաշտօն կատարեց.»

(Մ—է.)

. . . Խմբագիր.

Ազգային Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնս կրփութայ Ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ հրատարակել Յունիս ամսոյ նուիրատու ազգայնոց ցանկը.

Տիկին Մարիամ Ոսկեանեան ձեռամբ Կիւմիւշկերտան Տիգրան էֆէնտիի 5 Լ. Օ.	540
Մանզումէի Էֆքեար Պատ. լրագրոյ խմբագրապետ Կարապետ Փանոսեան էֆ. է հետևեալ կերպիւ	
Ա. չաբ. 63 հօխայ հացի համար	100
Բ. » 63 » » »	100
Գ. » 101½ » » »	160
Դ. » 63 » » »	100
Մասիս Պատ. լրագրոյ խմբագրապետ Խ. Թիւճեան Կարապետ էֆ. է մսացնի համար (20 հօխայ)	120
Պէշիկթաշի «Թաղային հաշտարար» ժողովէն	60
Զաթալ խանի կօշկակար վարպետներէ	50
Վասպուրականցի Փանոսեան Գրիգոր էֆէնտիէ	40
Հիսարցի Կարապետ Թիւրապեան էֆէնտիէ	20
Գումգաբուցի Տիգրան աղայի որձաբանէն Մայիս ամսոյ	20
Հազար երեք հարիւր տասը ղրշ.	1310

Վասպուրականցի Փանոսեան Գրիգոր էֆէնտիէ հաց 100 հօխայ. միս 72 հօխայ. վիշնէ 39 հօխայ.

Գուրթպէլէկ գիւղէն Սէրիզեան Մկրտիչ էֆէնտիէ պուլկուր 70 հօխայ. բէքմէզ 190 հօխայ.

Տիկին Աղաւնի Ե. Պէյլէրեան 20 տուզինա թաշկինակ.

Աբրահամ Ներսեսեան էֆէնտիէ թէմպէքի 5 հօխայ.

Խարբերդցի Անդրանիկ Ղուկասեան էֆէնտիէ բաժակցու գինի 7 հօխայ.

Մսավաճառ Թանաշաքի էֆէնտիէ բաչա 430 հատ.

Զաթալ խանի կօշկակար արհեստաւորաց աշակերտներէն Գ. Սարգիս Ներսէսեանէ 1 զոյգ կօշիկ.

Հոգաբարձութիւնս յիշեալ նուիրատու ազգայնոց իւր խորին շնորհակալութիւնն յայտնելով, յոյս մեծ ունի թէ սոցա օրինակին հետևողներ կունենայ ի մխիթարութիւն թշուառ պատսպարելոց.

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Հիւանդ. Հոգաբ.

Ատենադպիր	Ատենապետ
Յ. Ֆէնէրճեան	Միքայէլ Յակոբեան

2 Յուլիս 1881
Կ. Պոլիս

Յ. Գ. Նաև պարտք կը համարիմք մեր խորին շնորհակալութիւնն յայտնել Մեծ. Վահրամ Ն. Տատեան էֆէնտիի, որ բարեհաճեցաւ նուիրել իւր ձեռնարկած օրինագրքի թարգմանութենէն երկու հարիւր օրինակ ի նպաստ նոյն հաստատութեան. (Կ[illegible])

ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Եարըն.քի կիւնտէն պէտ իյէ մէզ. քիւր վարժարանտա, իճրայի իմթիհանա պաշլանաճագ, իւչ կիւն տէվամ իտէճէք տիր.

Եարըն Ա. Բ. Գ. դասարանլարըն—Հայ. Դաշլ. Անգլ. Թուաբ. Երկրաչ. Աշխր. վէ Պատմութիւն տէրսլէրի, վէ պազար իրթէսի, քէզալիք Ա. Բ. Դ. դասարանլարըն եօգլաքի տէրսլէրտէն պաշգա, Բնակ. գիտ. վէ Թիւրքճէ տէրսլէրի, վէ սալը կիւնիւ տախի Ս. դասարանըն եօգլաքի տէրսլէրտէն պաշգա, Նախապատրաստական տէրսլէրի իմթիհանլարը իճրա իտիլէճէք տիր.

Բիւնեօ վէ րէսիմ տէրսլէրի իմթիհանը իչին, խասսէթէն կիւն թախսիս օլունմամըշ տըր.

Իճրայի իմթիհան, սաաթ 3տէն 10տա գատար տէվամ իտէճէք տիր.

ԹԵԼԵԿՐԱՖ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Օրան, 15 յուլիս

Միրալայ Պրիւնըթիէր, յուլիս 13 տէ, ճէնուպա տօղրու ֆիրար իթմէքտէ օլան Սի-Պու-Ամէմանըն արտ գօլունա վասըլ օլմուշ տուր. Տիւշմէն, մագթուլ վէ մէճրուհլարընը պրագարագ, ասլա տուրմագսըզըն ֆիրարընա տէվամ էյլէմէքտէ տիր. Ֆրանսըզ ասաքիրի կէրմիւէթլէ մէրգումուն թագիպինէ տէվամ իտիեօրլար.

Սի-Պու-Ամէմանըն գուվվէյի աքէրիէսի, 1500 նէֆէր սիւարի վէ 1200 նէֆէր բիատէ թախմին օլունմագտա տըր.

Օրան, 15 յուլիս

Սի-Պու-Ամէմա, յուլիս 13տէ վուգու պուլան մուհարէպէտէ 70 քիշի թէլէֆ իթմիշ տիր. Մէրգում ֆէրտասը կիւն, միրալայ Պրիւնըթիէրին թագիպինտէն գուրթուլմուշ տուր.

Բարիս, 15 յուլիս

Մէճլիսի մէպուսանըն ինթիխապաթը ումումիէսի, կէլէճէք հոկտ. 2 է պրագըլմըշ տըր.

Թունուս պէյի պաշ վէքիլի Մուսթաֆա բաշա վէ մաեէթի, պու ագշամ, Թունուսա ավտէթ իթմէք իւզրէ, հարէքէթ իթմիշլէր տիր.

Թունուս, 15 յուլիս

Ագտէնիզին զըրհլը տօնանմասը Սֆագս բիւշկեանըընտա տըր. Ինգըլթէրա արզը ինգըլեատ իթմէք նիյէթինտէ տիրլէր.

(Լէվ[illegible] Հէր[illegible] մ[illegible] Բ[illegible])

Պէրլին. 16 յուլիս

Պու սապահ խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, օգոստոս 6 տա, Ալամանիա վէ Ավուսթրիա իմբէրաթօրլարը պէյնինտէ իչլտէ պիր միւլագաթ վուգու պուլաճագ տըր.

Լօնտրա, 16 յուլիս

Պու սապահ Նէշր օլունան թէլէկրաֆլար, Ամէրիգա րէյիսի ճիւմհուրու Մ. Կարֆիէլտին սըհհէթի յիյէշմէքտէ պէրտէվամ օլտուղունու պիլտիրիեօրլար. Միւշարիլէյհ չիմտի սըթմաատան պիւսպիւթիւն խալի օլուպ, քիֆաեէթ իտէճէք տէրէճէտէ գուվվէթլէթթիճի թաամ իտէպիլմիշ տիր. Թէվգիֆ իտիլմիշ օլան ճանի Կիթօնուն իֆատէսինտէն, վագըայի մէզքիւրէնին էվվէլճէ տիւշիւնիւլէրէք իճրա իտիլմիշ օլտուղու անլաշըլմագտա տըր.

ԻԼԱՆԱԹ

Սէլանիկլու Ահմէտ Սայիպ բաշա հազրէթլէրինին, Րուսիա տէվլէթի թէպաասընտան Միրտիչ Մազլումֆա օլան ալըճակը մահքեմէսինին թէէմինի թէավիլէսի իչին, Իւսկիւտարտա, Թօփանճըլար ճիվարընտա, Մէտրաւէթէ սոգագընտաքի 2 նումէրօլու պիր պապ խանէ, վէ պաղչէ, վէ եինէ մէզքիւր սոգագտա 18 նումէրօ իլէ մուրագգամ միւթէսարրըֆ օլտուղու պիր պապ աբըր վէ պաղչէ ֆիրուխթ օլունաճագինտէն, իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն վէ տահա զիեատէ մալումաթ ալմագ իսթէյէնլէրին, մահքեմէյի թիճարէթ իճրա տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.

Թէպաայի տէվլէթի Ալիյէտէն մատամ Սարէ Բէրվազեանըն, Ինկիլթէրրա տէվլէթի թէպաասընտան մատամ Իզապէլլա Սիմսէ օլան ալըճագը մահքեմէսինին թէավիլէսի իչին, Պէշիքթաշտա, Եէնի մահալլէտէ, Պէքճի սոգագընտա 3 նումէրօ իլէ մուրագգամ միւթէսարրըֆէ օլտուղու պիր պապ խանէ ֆիրուխթ օլունաճագընտան, իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն վէ տահա զիեատէ մալումաթ ալմագ իսթէյէնլէրին, մահքեմէյի թիճարէթ իճրա տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

Պէյօղլունտա, Սագըզ աղաճը ճատտէսի աշաղըսընտա, Հալէպլիլէր քիլիսէսի ըսքըրասընտա վագը 335 գըրա պիր գըթա արսա, ներմէ 8, վէ տէրինլիկի 22 արշըն օլտուղու հալտէ սաթըլըգ օլտուղունտան, թալիպ օլանլարըն, մաթպաամըզա կէլէրէք քէսպի մալումաթ էյլէմէլէրի.

Երզակ վէ հուպուպաթ անպարլարը իչին ալընաճագ օլան մահալ էլ.քիլ վէ էմթիաալր շահր իլէ, պիրինճի վէ իքինճի վէ իւչիւնճիւ Ներսէս վէ պիրինճի Մաճար վէ իքինճի, վէ իւչիւնճիւ եէրլի, վէ արբա ատգըլէրինին, իշպու թէմմուզուն յիրմիւնճի տէօրթիւնճիւ ճիւմաա իրթէսի կիւնիւտէն իթիպարէն, միւնագասայի ալէնիէսինէ պաշլանըլաճագընտան, իթաէ թալիպ օլանլարըն խաղինէյի խասսայի Շահանէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.

2—3

ROYAL ՌՕԱՅԵԱԼ

MARQUE DE FABRIQUE

NOUVELLE MANUFACTURE

DE TABAC ET CIGARETTES

ԳԱԼԱԹԱ ՊԱԼԸԳ ՊԱԶԱՐ ՃԱՏՏԷՍԻ Նօ. 36.

Իշպու մայիսըն 4/16ընճը, եանի կէլէճէք բազար իրթէսի կիւնիւ քիւշատ օլունաճագ տըր.

Հէր նէվի թիւթիւն վէ սիկարա թէրթիպ օլունուր.
Եէնիճէնին էն ալէա թիւթիւնլէրի պուլունուր.

Պու ֆապրիգաեա օլունան սիբարըշլար, կիւն վէ սաաթընտա, րիայէթըլը միւշթէրիլէրին կէօզլէրի էօնիւնտէ քէմալի տիգգաթ իւզրէ վէ միւրատ իթտիքլէրի սուրէթտէ իճրա իտիլտիքտէն պաշգա, թաշրալար իչին վուգուա կէլէն սիբարըշլար տա, պանտըրօլ վէրկիսինտէն ազատէ պուլունաճագլար տըր.

Մէզքիւր ֆապրիգանըն իտարէսի թարաֆընտան, րիայէթըլը էհալիյի հօշնուտ գըլմագ նիյէթիյլէ, էն նէֆիս մահսուլլարըն թէրթիպ ու թէհիյէսինէ, պէզլի տիգգաթ օլունաճագ տըր.

Իսթանպօլ, 30 12 մայիս ԻՏԱՐԷՅԻ ՖԱՊՐԻԳԱ

Կ. ՀԱԶԱՐԵԱՆ

ԹԻՒԹԻՒՆ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸ

ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԱ

ՄԸՍԸՐ ՉԱՐՇԸՍԸ ԳՈՒՐՊԻՆՏԷ, ՔԷԹԷՆՃԻԼԷՐ ՊԱՇԸՆՏԱ Ն. 106.

Հազարեան Կարապետ էֆէնտինին, թիւթիւն թիւճճարլըղընտա քէսպի շէօհրէթ իթմիշ օլմասը, զաթէն մալիւմու ամմէ տիր. Էֆէնտիի միւմաիլէյհին քիւշատ էյլէտիկի եէնի ֆապրիգատա, Եէնիճէնին ալէա գօզուլու[illegible], Տրամանըն Գըր, վէ Սամսոնուն [illegible] վէ պաֆրանըն [illegible] թէսմիյէ օլունան, ալէա գըսըմըշ թիւթիւնլէրի պուլունտուղու կիպի, սիկարալար տախի պուլունմագտա օլուպ, պունլար հիլէ վէ խիլաթէտէն նէ գատար պէրի պուլունմագտա իսէլէր, էհվէնիյյէթ ճիհէթիյլէ տախի օլ գատար մէմնուն օլունաճագ սուրէթտէ օլտուգլարընտան, քեաֆֆէյի միւշթէրիլէր հօշնուտ օլմագտա տըրլար.

Մէզքիւր ֆապրիգա, միւտտէթի գալիլէ զարֆընտա, րիայէթլու միւշթէրիլէր թարաֆընտան կէօրտիւկիւ հիւսնի գապուլիյեէթ վէ իթիպարտան պիթթէշվիգ, պունտան պէօյլէ, տահա զիեատէ տիգգաթ վէ ֆէտաքեարլըգը կէօզէ ալարագ, շէօյլէ քի, թիւթիւնլէրինին ճինս վէ տէրէճէսինի ասլա թահվիլ իթմէտիքտէն պաշգա, ֆիեաթճա տախի պիր թէպէտտիւլէ ինթիհատ կէօրմէյէրէք տէվամ, վէ հէր քէսին տահա զիեատէ պատիի մէմնունիյէթի օլմագլըգ իգտամը նիյէթ էյլէմէքտէ տիր.

Մէզքիւր ֆապրիգատա, կէրէք պայիթախթըմըզ, կէրէք թաշրալար, վէ կէրէք մէմալիքի էճնէպիյէէ իչին սիբարըշ վուգու պուլտուղունտա, հէմ քէմալի տիգգաթ իւզրէ վագթ ու սաաթընտա թէսլիմ իտիլէճէք, վէ հէմ տէ մէմալիքի էճնէպիյէյէ կիտէճէք օլան սիբարըշլար, պանտըրօլ վէրկիսինտէն ազատէ պուլունաճագլար տըր.

Սիբարըշլարըն, մէզքիւր ֆապրիգա միւտիրի Նիկողայոս էֆէնտի Հազարեան իսմինէ օլարագ կէօնտէրիլմէսի իխթար օլունուր.

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ	
Լօնտրա 15 յուլիս	
Ինկիլիզ գօնսօլիտի	101-¼
Էսհամը Ումումիէ աչըգտը	15-⅞
» » գարանտը	15-¾
1865 Իսթիգրազը	18-¼
1869 »	17-¾
1871 »	78-⅛
1872 (Պօնտըս Թրէզօր)	29-
1873 »	17-⅜
Օսմանլը Պանգասը	15-⅞
Րուսիա իսթիգրազը 1873	90-⅞
Մըսըր իսթիգրազը պիրլէշմիշ	78-/
» իմթիազը (շըմէնտը.)	98-⅜
Տէվլէթի Ալիյէնին 1877 իսթիգ. րազը	90-
Տախրա սանիէէ	77-½
Մըսըրըն Տօշիրա իսթիգրազը	97-½
1877 Մուճարիպթան էսհամը	100-⅜
Գամպիօ Բարիզ	—
Բարիս, 15 յուլիս	
Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 3 %	85 40
» » 5 %	119 30
Էսհամը Ումումիէ աչըգտը	16-
» » գարանտը	16-07½
1865 Իսթիգրազը	90-
1869 »	88-
1873 »	87-
Րումէլի շըմէնտը. թահվիլա.	53-[illegible]
Օսմանլը Պանգասը	652-50
Գրէտի Լիօնէ	947-50
Րուս ֆօնտօսու 5 % (1877	93-⅜
Րուսիանըն Շարգ իսթիգրազը	[illegible]
Իթալիա ֆօնտօսու	90-50
Մըսըր իսթիգ. պիրլէշմիշ	397-50
Իսպանեա խարիճի իսթիգրազը	26-75
Գամպիօ Լօնտրա իւզէրինէ	25-23
Բարիս, (Պուլվար) 15 յուլիս	
Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 5 %	119-31¼
Էսհամը Ումումիէ	16-12½
Վիէննա, 15 յուլիս	
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	117-25
Րումէլի տէմիր եօլ թահվիլաթը	24-70

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ	
Էսհ. Ումմ. յուլիս 3 ազմ. գր.	17- 7
» » յուլիս 4 ազմ. ա.	17- 5
» » Էն եւքսէք	17- 5
» » Էն աշաղը	17- 3
» » Սաաթ 5 տէ	17- 3
1863 Իսթիգ. (Մութօն) 6 % ֆ.	86-
1865 » » 6 % ֆ.	87-
1869 » (Բինար) 6 % ֆ.	86-
1872 » (Պօնտըս Թրէզօր	28-½
1873 » (Բինար) 6 % ֆ.	83-
Րումէլի շըմէնտըֆէր	52-
Րաքօր գուրուշ	50-
Հէվալէսիզ »	32-½
Ագչէ ֆայիզի »	6-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻՍԱԹԸ	
Գրէտի ժէնէրալ 6 %	6-
Սօսիէթէ ժէն 6 %	5-22
Իսթանպօլ Պանգասը	11-20
Սօսիէթէ Օթօման	4-
Թրամվայ 5 %	410-
Լավրիօմ (մատէն)	144-

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՌԻԱՅԻՍԸ	
Օսմանլը լիրասը 100 ղըշտան Գէ. Փ.	
Ինկիլիզ լիրասը	109-27
Ֆրանսըզ ալթունու	87-20
Բօլ	90- 3
Դրիմից ալթունու	51-25
Պէհազ մէճիտիյէ	107-16
Մէթալիք	205-½
Պէշլիք	208-
Ալթըլըգ	126-¼
Պագըր	700-
Գարպօն գայիմէսի գարիք	892

ՌԱՅՄԷՆԻՆ ՌԻԱՅԻՍԸ	
Էն եւքսէք	1030-
Էն աշաղը	1030-
Սաաթ 5 տէ	1030-

ՍԱՀԻՊ Ի ԼԱԶԷԹԱ—ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ.